

Darja Kocábová

Nebýt jeho, zámek by snad ještě hořel...

Karel Jüttner - portrétní fotografie z roku 1935. (archiv Regionálního muzea v Mikulově)

Takto byl s nadsázkou vyjádřen ústý pamětníka význam, jaký měl pro mikulovské muzeum jeho dlouholetý správce, vedoucí a ředitel, renomovaný geolog a nadšený archeolog doktor Karel Jüttner (1883–1959). Letos v prosinci to bude již padesát let, kdy z Mikulova navždy odešel, jeho zásluhy o rozkvet regionální historie a geologie však naštěstí nebyly zapomenuty. Jaký byl život tohoto skromného, inteligentního, precizního a pracovitého muže? Jaký mohl být život vědce a racionálně myslícího člověka německé národnosti v moravském pohraničním městečku s většinou německého obyvatelstva v událostmi nabitým období první poloviny 20. století – v době vzniku československého státu, v letech rozmachu německého nacionalismu v československém pohraničí a v průběhu odsunů původního obyvatelstva z této oblasti a příchodu obyvatel nových, často po válečných zkušenostech políhzejících na Němce a vše německé subjektivně a velmi nepřátelsky?

Dětství a mládí

Karel Jüttner se narodil 16. února 1883 v Osieku ve Slavonii, kde jeho otec sloužil jako lékař v rakousko-uherské armádě.¹ Poté, co byl v roce 1891 pensionován,² vrátil se s rodinou do rodné Rázové u Bruntálu, kde malý Karel chodil do německé obecné školy a posléze na německé státní gymnázium do Opavy. Zde roku 1902 maturoval. V době středoškolských studií už zřejmě propukl jeho zájem o geologii, ke kterému jej podnítilo okolí Rázové se sopečnými kužely Velkým a Malým Roudným, s prastarými kamenolomy na čedičový trufit („razovský kámen“), z něhož jsou postaveny význačné středověké městské stavby a hrady ve Slezsku, s ložisky železných rud v obci a okolí i blízkými středověkými doly na stříbrnou rudu v Horním Benešově.³ Na univerzitě ve Vídni pak studoval zeměpis a dějepis, v roce 1906 studium úspěšně ukončil a navštěvoval na berlínské univerzitě přednášky geologie a fytopaleontologie. V roce 1907 získal ve Vídni doktorát z oboru fyzikálního zeměpisu a geologie. Po krátkém působení ve Vídni, kde dva roky vyučoval na reálkách, se přestěhoval do Mikulova.⁴

Profesorem na gymnáziu v Mikulově, vzrůstající zájem o místní historii

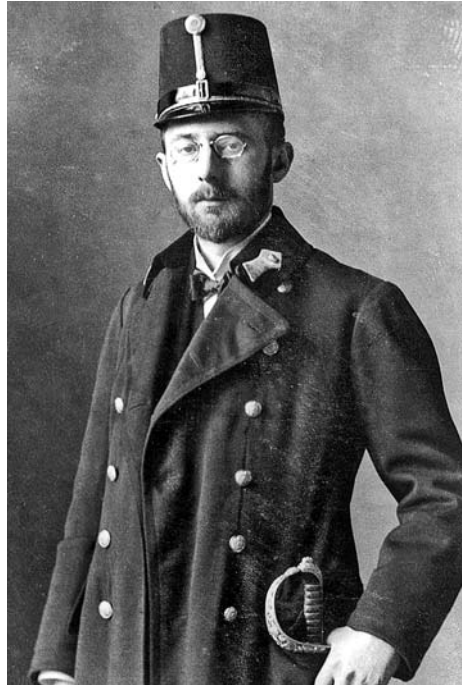
V roce 1909 nastoupil Jüttner jako profesor na mikulovské gymnázium.⁵ Po svém příchodu do Mikulova se začal zabývat geologickými poměry okolí, zvláště Pavlovských vrchů. Když byl v roce 1913 z podnětu ředitele gymnázia dr. Petaka a prof. Matzury založen v Mikulově Muzejní spolek,⁶ stal se Jüttner jeho členem a roku 1931⁷ pak jeho předsedou. Velkou měrou se podílel na budování sbírek vznikajícího spolkového muzea, které bylo umístěno od roku 1922 ve druhém poschodí mikulovské radnice. Ve svých tehdejších počátcích muzeum vystavovalo jen horniny a pravěké nálezy.⁸ Instalací byl pověřen právě dr. Jüttner, který byl jmenován poradcem spolku, v roce 1924 pak kustodem muzea.⁹ Sbírky rok od roku rostly, takže bylo potřeba uvolnit pro muzeum další dvě místnosti.

Stále se prohlubující zájem o historii je patrný i z množství publikovaných prací, z nichž některé napsal Jüttner společně s profesorem Matzurou, který v něm probudil nadšení pro archeologii. V roce 1922 uveřejnili zprávu o významných objevech na stanici lovců mamutů u Dolních Věstonic, zde také zachraňovali slovanské kostrové hroby z rozsáhlého pohřebiště „Na pískách“¹⁰ a jako první publikovali zprávu o římské stanici u Mušova.¹¹

Jüttner působil také jako konzervátor Památkového úřadu v Praze a byl korespondujícím členem různých vědeckých spolků a institucí.¹²

Po Mnichově

Rok 1938 zastihl Jüttnera v Mikulově, v pilné práci. Učil na gymnáziu, pracoval na geologické mapě dolního Podyjí, která vyšla v roce 1939 a byla vyvrcholením jeho dlouholeté práce v oboru tektoniky, morfologie a fyzikálního zeměpisu.¹³ Podobným tématům se věnoval

Karel Jüttner - portrétní fotografie z roku 1901 a z roku 1912. (archiv Regionálního muzea v Mikulově)

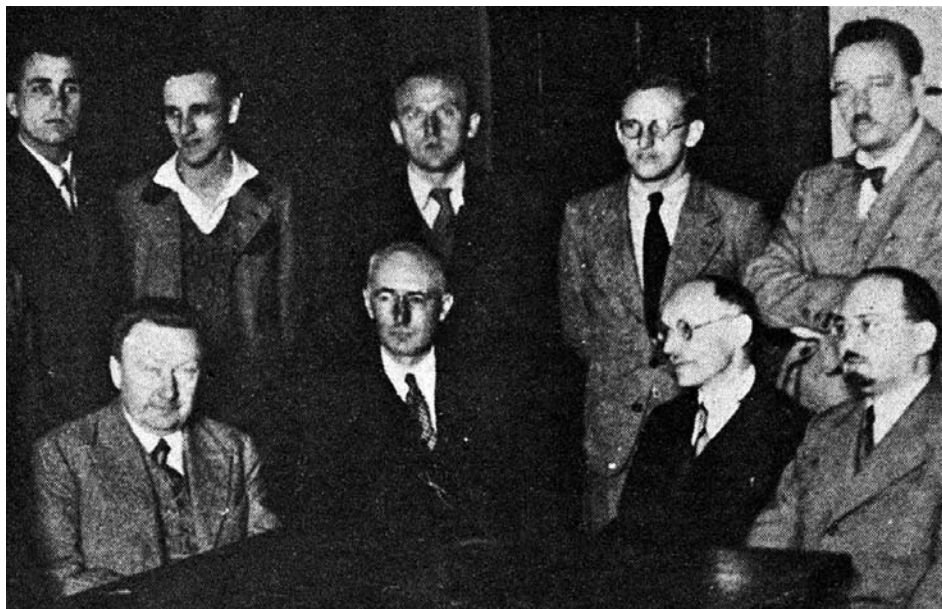
i v řadě odborných článků¹⁴ a dále s nadšením budoval mikulovské muzeum, které pak roku 1939 získalo pro své účely bývalou židovskou školu na dnešní Husově ulici č. 30. V přízemí budovy byla výstava selské jizby a místnost piaristů, v níž byly instalovány jejich učební pomůcky, v dalších místnostech byly vystaveny předměty přibližující vývoj řemesel, umělecká díla i starobylé předměty denní potřeby. V prvním patře se expozice věnovaly historii cechů, botanice, geologii a zoologii.¹⁵

O politiku se podle svých pozdějších slov Jüttner zvláště nezajímal. V příloze žádosti o vrácení čs. státního občanství z roku 1950 o tomto období (mimořádně výbornou češtinou) píše: „... věnoval jsem všem svůj volný čas vědě a muzeu. Vůči státu jsem se choval loajálně a nebyl jsem členem ani Henleinovy ani později Hitlerovy strany. Také provokativní slavnosti dne 1. V. 1938 jsem se nezúčastnil. Poněvadž jsem byl znám jako nepřítel Hitlerovy strany, obával jsem se v roce 1938 zatknutí nacisty a chtěl jsem proto jít s Čechy do vnitrozemí, avšak bylo mi úředně sděleno, že nebude v protektorátu žádná poptávka po německých profesorech, poněvadž tam nebudou německé školy, a že sotva bude možné zaměstnat nadbytek českých profesorů. Ať zůstanu v mém dosavadním služebním místě. Tak jsem zůstal a musel jsem, abych udržoval svůj život, dále sloužiti jako profesor a přijmouti německé státní občanství.“¹⁶

Jako by právě jeho situaci popisoval Pavel Tigrid v Kapesním průvodci inteligentní ženy po vlastním osudu: „Z toho se náhle ocitlo v Říši, v Polsku a v Maďarsku milión a čtvrt Čechů a Slováků, a ti se pochopitelně tlačili zpět do té všestranně okleštěné a hospodářsky zchudlé mateřské země: bylo třeba je jakž takž zajistit, jenže nebylo kde bydlet, pracovních míst bylo málo, nezaměstnanost rostla... Navíc demokratičtí Němci, Židé, političtí emigranti se třáslí o svou nejbližší budoucnost, ne-li rovnou o život, země šla xenofobie a antisemitismus. Byla to zoufalá situace. Jaký div, že i ten osvědčený liberál Peroutka vyhlásil: Čechům nezbyvá než dělat ‚politikou národního egoismu‘; nikdo nikde nemůže předepisovat, že ‚spíše má ve vlastní zemi hladovět Čech než právě přistěhovalý Němec nebo takový Žid, který

byl do této chvíle odhodlán sdílet osud německého národa... naši lidé jsou nám bližší a máme k nim více povinností'. Peroutka dodal: ‚Hluboce lituji, že mi nezbyvá než takto mluvit. Ale mluvím tragicky v tragické situaci.‘^{44,47}

Jak se dozvídáme ze spisu Okresního národního výboru v Mikulově, o kterém ještě bude řeč, z dokumentu zřejmě VO Stb, č.j. 10.595/6-50 ze dne 24. července 1950, podal Jüttner v roce 1939 přihlášku do strany NSDAP. Jako člen strany přijat nebyl a vytýkalo se mu, že nebyl členem Sdp a ani jiných německo-nacionálních spolků vyjma DKV (Der deutsche Kulturverband – pozn. aut.). Mimo to se mu vytýkalo, že udržoval styky s Čechy, kterým oddaně sloužil. Dr. Jüttner podal písemné odvolání, které bylo projednáno u krajského soudu strany, a to dne 30. září 1943, a pod čj. S/Z/4214/43 bylo rozhodnuto, že dr. Jüttner nemůže být do strany přijat, a bylo mu navrženo, aby podal proti tomu odvolání na příslušného župního vedoucího. To již dr. Jüttner neučinil.⁴⁸ Tato nedůslednost může být potvrzením Jüttnerových námitek, že se o politiku nikdy nezajímal, můžeme se dokonce domnívat, že o vstup do NSDAP jevil zájem z důvodů nám dobře známých z dob tzv. normalizace, totiž že na tuto myšlenku byl přiveden v souvislosti se svým místem na mikulovském gymnáziu, centru německého nacionalismu. Jaké však byly skutečné pohnutky Dr. Jüttnera, už dnes těžko vypátráme.

Profesorský sbor mikulovského gymnázia, Dr. Jüttner sedící druhý zleva.
(Heimattbuch Nikolsburg, Vídeň 1987 – reprodukce Václav Hortvík)

Nepopíratelné jsou zmíněné Jüttnerovy dobré vztahy se spoluobčany, kteří nebyli německé národnosti. Ve vzpomínkách příslušníka mikulovské židovské rodiny Petra Mayera, publikovaných v knize Židovský Mikulov, se dočteme o jeho otci lékaři Dr. Pavlu Mayerovi: „Z Němců se také u otce žádný nenechal léčit; byla jen jedna výjimka: profesor dějepisu Jüttner...“⁴⁹ Loajalitu zase potvrzuje dopis ředitele Státního archeologického ústavu v Praze Dr. Jaroslava Böhma Místnímu národnímu výboru v Mikulově z 27. září 1945, kde se mimo jiné píše, že prof. K. Jüttner „pietně uchoval po dobu okupace památky na návštěvu prezidenta Osvooboditele při výzkumných pracích na Mušově.“⁴²⁰

Z dodatečného českého poválečného zápisu v německé kronice města Mikulova 1919–1946, který byl proveden roku 1946, se dozvíme, že v den obsazení Mikulova 8. října 1938 „Češi a Židé a někteří Němci, kteří nebyli organizováni ve straně henleinovské, byli ještě během

dopoledne pozatýkáni a mnozí z nich ztýráni a v bezvědomí naházeni do přeplněných kobek vězňů.²¹ Z toho plyne, že i pouhý „nezájem o politiku“ mohl být v určité době statečným postojem. V jednom z Jüttnerových nekrologů se můžeme dokonce dočíst, že „byl za okupace pro svůj protinacistický postoj zbaven místa profesora na gymnáziu“,²² to však není příliš pravděpodobné, protože v Jüttnerově pozůstalosti jsou uloženy jeho nezaměnitelným rukopisem pečlivě psané sešitky klasifikací zřejmě studentů gymnázia od roku 1909 téměř v nepřetržité řadě až po školní rok 1943/44.²³ Tedy i všechna válečná léta, až na rok 1944/45. Pokud by opravdu Jüttner byl v tomto roce takto pronásledován, jistě by se o tom po válce zmínil v příloze své žádosti o vrácení československého státního občanství, kde shromažďuje důkazy o svém morálním chování za okupace.

Nelehká situace po druhé světové válce, Dr. Jüttner žije budováním mikulovského muzea

Na Jüttnerovu žádost Okresnímu národnímu výboru Mikulov o vrácení československého státního občanství ze dne 1. 8. 1949, která dostala značku 216/I, reagoval ONV oslovením velitelství stanice SNB v Mikulově. Velitel stanice strážm. Polička pod číslem jednacím 496/50 ze dne 3. 6. 1950 odepsal, že „jeho postoj lze nazvat loyální. Poněvadž ve vědeckém světě zejména v oboru archeologickém je považován za vynikajícího odborníka, který se značnou měrou zasloužil v oboru archeologického bádání v blízkých Věstonicích a okolí byla mu příslušným úřadem svěřena funkce správce městského muzea a zámku. Obě tyto funkce žadatel plní obětavě. Politickému životu se vyhýbá a všechen svůj čas věnuje vědecké práci...“²⁴ Velitel VO Stb v Mikulově (podpis nečitelný), který byl požádán o doplnění, píše pod číslem 10.595/6-50 24. 7. 1950, že Jüttner „byl podle zdejších záznamů v době do 1938 členem německého spolku DKV a BdD (Der deutsche Kulturverband a Bund der Deutschen – pozn. aut.). Mimo to byl předsedou musejního spolku v Mikulově. Po okupaci Mikulova německou armádou se stal dr. Jüttner členem NSV a DRK (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt a Deutsches Rotes Kreuz – pozn. aut.). Současně zůstal i nadále členem DKV a BdD.“ Dále je zde popsán Jüttnerův neúspěšný pokus o vstup do NSDAP. „Jinak nic závadného zde proti jmenovanému nebylo zjištěno. Dr. Jüttner je na slovo vzatý odborník v archeologii.“²⁵

Na základě těchto informací se Okresní národní výbor v Mikulově 1. 8. 1950 pod číslem jednacím 205.6-26/7-50 zabývá vrácením československého státního občanství dle § 3 dekr. č. 33/45 Sb. V přednesu návrhu na kladné vyřízení Jüttnerovy žádosti se píše: „Provedením šetření nebylo proti jmenovanému zjištěno podstatných závad, až na úcty v některých nižších něm. spolcích, jako Něm. červ. Kříž, NSV, BDD. Dále měl jmenovaný podati přihlášku do NSDAP, ale přijat nebyl a bylo mu hlavně vytýkáno, že udržoval styky s Čechy, kterým věrně sloužil. Nebyl nikde funkcionářem, věnoval se výhradně vědecké činnosti... Nyní se rovněž věnuje jen vědeckému životu a jeho zásluhou bylo obnoveno a rekonstruováno muzeum v Mikulově...“²⁶ Dne 11. října 1950 pod zn. 605.6-5/10-1950-III/3 je Dr. Jüttnerovi vydáno Osvědčení o vrácení československého státního občanství.²⁷ Takže se po pěti letech nejistoty může Dr. Jüttner v klidu věnovat své práci.

Ale ani v nejistých letech 1945–1950 nezapomněl, dal pevný základ významné instituci Mikulovského muzea. Jak sám dramaticky popisuje v už zmíněné příloze k žádosti o čs. státní občanství, vrhl se do práce hned, jak to situace po osvobození Mikulova dovolila: „Brzy po požáru Mikulovského zámku v r. 1945 zachránil jsem tam předměty ohromné ceny z rozvalin, zvláště umělecké poklady, pocházející z různých muzeí v Normandii, ve Francii, a umělecké předměty z Dietrichštejnského majetku, jež by se jinak jistě byly ztratily. To se stalo s nasažením mého života, neboť zámek byl tehdy obsazen cizím vojskem, jež, nezajíc mne, vystupovalo proti mně a opětovně na mne střílelo.“ K osudu zachráněných uměleckých děl Jüttner dodává: „Francouzské umělecké věci, mnou zachráněné (1 plný železniční vagon) vrátil jsem později francouzské vládě.“²⁸ Jüttnerovy zásluhy v tomto směru uznává i Dr. Böhm, ředitel Státního archeologického ústavu v Praze ve výše zmíněném dopise: „Státní archeologický

ústav byl zpraven Zemským Muzeem v Brně o tom, s jakou péčí věnoval se prof. K. Jüttner záchraně památek ve vyhořelém zámku v Mikulově. Podepsaný se o tom osobně přesvědčil a také poznal, že jmenovaný udržuje městské muzeum ve vzorném pořádku...²⁹

Kromě záchranných činností Jüttner pokračoval v rozsáhlých sběratelských aktivitách na území celého mikulovského okresu. Zde shledáváme tohoto pečlivého a hloubavého vědce i jako energickou osobnost – bylo třeba získat prostředky pro rozšíření muzea a vyhovující budovy a také obohatit sbírky o exponáty z nedávné minulosti (osvobození) i historické předměty, které zde zbyly po odsunutém obyvatelstvu. Sbírky muzea byly mimoto také v roce 1945 rozšířeny včleněním menších doposud samostatných muzeí mikulovského okresu – Klentnice, Milovice, Dolní Věstonice, v roce 1953 pak i Valtice.³⁰

Usnesením Městského národního výboru v Mikulově 7712/47-2273/V byly 14. 8. 1947 muzeu přiděleny k jeho dosavadním místnostem v Husově ulici č. 30 také místnosti dřívějšího Ústředního židovského muzea pro Moravu a Slezsko. Organizace tedy v té době využívala celkem 17 výstavních místností, dvě kanceláře a dvě skladiště.³¹ Dům byl však ve špatném stavu, proto se už tehdy plánovalo přestěhování muzea na zámek. Jednalo se však také o získání domu číslo 32 na tehdejší Masarykově náměstí (pozdější Fučíkovo náměstí, dnes Náměstí), který byl jako součást majetkové podstaty Dietrichsteina přidělen Správě státních lesů a statků, ta však o dům nejevila zájem.³² Nutno dodat, že stěhování do domu na Fučíkově náměstí č. 32 proběhlo až v roce 1954³³ a expozice na zámku otevřel Jüttner v roce 1959, půl roku před svou smrtí.

Dalšími problémy, které musel Jüttner řešit, byly nedostatek vitrín, nedostupnost účinných dezinfekčních prostředků a také nouze o kvalitní papír, „na kterém by bylo možno vydat plánované vlastivědné spisy dobré úrovně, avšak všeobecně srozumitelné“. Byl napsán alespoň Průvodce muzeem v Mikulově, jehož vydání v nákladu 1000 kusů uhradil MNV v Mikulově.³⁴

V letech 1945–1947 probíhala zjevně ponížující diskuse o Jüttnerově hmotném zabezpečení, on sám musel připomínat, že slíbený obnos za vedení muzea je minimální, a vzhledem k tomu, že mu dosud nebyla ani vyřešena penze, nachází se téměř bez prostředků.³⁵ Přinejmenším pozoruhodné bylo také ustanovení řídicího učitele Jindřicha Moudrého 24. června 1947 prozatímním správcem okresního muzea (to bylo zřízeno 19. června 1947 Okresním národním výborem v Mikulově), přičemž bylo dohodnuto, že Dr. Jüttner zůstává kustodem městského muzea v Mikulově a částečně bude pracovat pro muzeum okresní (na jeho platu se tedy bude podílet jak MNV, tak ONV).³⁶ V lednu 1948 se pod Zprávu o činnosti okresního muzea v Mikulově podepsal Dr. Jüttner jako „vedoucí okr. Muzea v Mikulově“, naopak 9. dubna 1948 byl opět zmiňován vedoucím muzea v Mikulově řídicí učitel Moudrý. Od června 1948 je oficiální název muzea Okresní a městské muzeum v Mikulově a jako jeho vedoucí (a od roku 1958 ředitel) byl uváděn již Dr. Jüttner.

V roce 1954 vznikla pobočka muzea na Fučíkově náměstí č. 32, kde byla instalována expozice o vinařství a dále zde byly dokumentovány jednotlivé historické etapy a umělecké styly. V hlavní budově č. 28–30 na Husově ulici byly ponechány sbírky zoologické, mineralogické, archeologické a také antické a orientální umělecké předměty. Zůstala zde také instalace selské jizby i piaristických přístrojů. Nová expozice, která byla vybudována na zámku v roce 1959, sestávala z archeologických nálezů od doby kamenné až po středověk.³⁷ Muzejní instalace na zámku, otevřená počátkem května, měla však krátké trvání. Již po několika dnech byla zrušena, neboť do prostor zámeckých sálů musela být přestěhována část sbírek dosud uložených v budově na Husově ulici, ta totiž musela být z bezpečnostních důvodů vyklizena.³⁸ Nového otevření zámecké expozice koncem roku 1959 se již Dr. Jüttner nedožil.

Při náročné organizátorské činnosti v muzeu se Dr. Jüttner věnoval i nadále prezentování svých četných výzkumů na přednáškách, v tisku i v odborných publikacích a časopisech. Jde především o práce archeologické, numismatické a stavebně-historické.³⁹

Rok 1957 přinesl Dr. Jüttnerovi hned dvě významná ocenění jeho práce: kromě zvolení do muzeologické komise v červenci 1957 to byl v čestný doktorát na filozofické fakultě Vídeňské univerzity za zásluhy v oboru geologie, archeologie a muzejnictví.⁴⁰ V listopadu 1959 mu bylo uděleno ministrem školství a kultury uznání Za zásluhy o rozvoj muzejní a vlastivědné práce.⁴¹

Dr. Karel Jüttner na Janičově vrchu u Mikulova v roce 1957 při geologické přednášce pro studenty Karlovy univerzity. (archiv Regionálního muzea v Mikulově)

A jaký byl doktor Jüttner podle pamětníků?

Paní Kateřina Králiková, která do muzea k doktoru Jüttnerovi nastoupila jako pomocná síla v únoru 1957, vzpomíná, jak byl doktor Jüttner rád, že má posilu, že se může konečně zase věnovat svému vědeckému bádání a cestám do terénu, na které pro samou péči o muzeum neměl čas. Paní Králiková tedy převzala především roli průvodce a také se starala o exponáty a jejich evidenci. Přestože mzda byla velice nízká, měla svou práci ráda, zajímala ji historie, o níž Dr. Jüttner uměl poutavě vyprávět. Mluvil dobře česky, s mírným přízvukem. Byl povahy mírné a klidné, žil skromně, miloval Mikulov a jeho okolí.

Paní Králiková si pamatuje, jak jí vyprávěl o požáru zámku v roce 1945, přiznal dokonce, že plakal, když viděl, jak velká zkáza zámek i jeho vnitřní vybavení postihla. Ale nevzdal se, hned jak spáleniště trochu vychladlo, vydal se zachraňovat, co se dalo. Také velmi podporoval snahy o opravu zámku. Ministerstvo kultury zpočátku totiž nechtělo o opravě šlechtického sídla ani slyšet, ale skupince kolem malíře Gajdoše, architekta Oplatka a stavitele Vodičky, podporované právě Dr. Jüttnerem, se podařilo téměř nemožné – bylo rozhodnuto zámek zachránit. Stálo je to mnoho demižónků vína, které putovaly do Prahy, jak s úsměvem vzpomíná paní Králiková. Také ale dodává, že Dr. Jüttner měl po válce v Mikulově těžkou pozici. Jak to tak bývá, někteří úředníci se mu snažili pomoci, jinde mu zase házeli klacky pod nohy. Nově dosídlení mikulovští občané jej neznali, většinou ani netušili, že v Mikulově existuje nějaké muzeum – přišli odjinud a měli jiné starosti. Dr. Jüttner trpělivě a promyšleně pracoval na tom, aby zájem o muzeum u spoluobčanů vzbudil.

Dr. Jüttner byl vášnivý sběratel, často mluvil o tom, že by si přál, aby všechny sbírky, které za svůj život pořídil, byly v muzeu zachovány, aby jeho práce nepřišla vniveč. A měl štěstí, že se mu toto přání splnilo.

Emeritní ředitel mikulovského muzea Miloslav Zbořil si jej pamatuje „jako výborného člověka, u kterého si ani neuvědomoval, jestli je to Němec, nebo Čech.“ M. Zbořil s ním úzce spolupracoval ještě v době své pedagogické praxe, pomáhal spolu se svými žáky z Valtické školy při stěhování muzea do nových prostor a také při vykopávkách. Na řediteli Jüttnerovi nejvíc obdivoval, kromě zásluh o vybudování muzea, jeho neuvěřitelné přírodovědné i historické znalosti našeho regionu.⁴²

Ledacos o Jüttnerově osobnosti a povaze nám nastiňuje také jeho bohatá korespondence, která tvoří jistě čtvrtinu jeho pozůstalosti uložené v Regionálním muzeu v Mikulově. Jsou zde dopisy od matky i od sester Marie a Isabelly, které svědčí o pěkných rodinných vztazích (sestra Marie-Mizzi mu ve svých dopisech dává neustálá kázání, jak má žít zdravě, jak se má o sebe starat), jsou zde dopisy od sousedů z Rázové, dopisy od přátel a známých pojednávající o každodenních radostech a strastech, pohlednice od bývalých studentů gymnázia, poděkování od žáků, kterým byl průvodcem na výletě v Mikulově (např. ještě z roku 1958), prosby amatérských badatelů o radu a také velká skupina vědecké korespondence s odborníky českými i zahraničními. Leckde sklouzne odborná řeč i do čistě přátelského tónu. Ze všech dopisů i lístků, ať už korespondence byla vedena v češtině či v němčině, je však patrná úcta i důvěra, kterou Dr. Jüttner u pisatelů zřejmě vzbuzoval. Z jeho odpovědí, jejichž kopie si u pozdější korespondence ponechával, je zase na první pohled zřejmá dobrá vůle vždy pomoci a poradit, skromnost, vstřícnost, poctivost a důkladnost (a to nejen v odborných záležitostech, ale třeba i při vypracovávání vyžádaného posudku na bývalého studenta je vidět, jak váží každé slovo, aby byl výsledek precizní, pravdivý a přitom kladný). Některé přátelské dopisy kolegů vědců jsou i úsměvné, u jiných zamrazí. Třeba když Jaroslav Petrbock, významný archeolog a geolog, Jüttnerovi napíše: „Nejhorší na světě je to, že když už všechno umíte, musíte jít.“⁴³ Z Jüttnerovy korespondence je jasné, že ještě v roce 1959 měl mnoho plánů do budoucna, 2. prosince se však jeho život uzavřel. Je pohřben na hřbitově ve Slavičím údolí v Bratislavě.⁴⁴

Poznámky:

- ¹ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově (uloženo v Regionálním muzeu v Mikulově), fond Pozůstalost Dr. Karla Jüttnera (NAD 1465), neusp.
- ² Tamtéž.
- ³ Životní dílo geologa prof. PhDr. Karla Jüttnera, Časopis Moravského muzea. Vědy přírodní, roč. 45 (1960), s. 270.
- ⁴ Tamtéž.
- ⁵ Nikolsburger Wochenschrift, roč. 50, č. 36 (4. 9. 1909).
- ⁶ Nikolsburger Wochenschrift, roč. 53, č. 10 (8. 3. 1913).
- ⁷ Toto datum uvádí Průvodce Okresním vlastivědným museem v Mikulově, Mikulov 1959. V příloze k žádosti o vrácení čs. státního občanství uvádí sám Jüttner rok 1934. Viz Příloha č. 1 k žádosti o vrácení čs. státního občanství, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 614.
- ⁸ Zpráva Okresního vlastivědného musea v Mikulově, Mikulov 1959.
- ⁹ Průvodce Okresním vlastivědným museem v Mikulově, c. d., s. 3.
- ¹⁰ Klanicová, E.: Vzpomínka na PhDr. Karla Jüttnera, Jižní Morava, roč. 31 (1995), sv. 34, s. 314.
- ¹¹ Příloha č. 1 k žádosti o vrácení čs. státního občanství, c. d.
- ¹² Tamtéž.
- ¹³ Životní dílo geologa prof. PhDr. Karla Jüttnera, c. d., s. 270.
- ¹⁴ Tamtéž, s. 271–274.
- ¹⁵ Varmužová, K.: Karel Jüttner a počátky muzejnictví v Mikulově, Brno 2008 (bakalářská práce); Průvodce Okresním vlastivědným museem v Mikulově, c. d.
- ¹⁶ Příloha č. 1 k žádosti o vrácení čs. státního občanství, c. d.
- ¹⁷ Tigrid, P.: Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu, Praha 1999, s. 99.
- ¹⁸ Příloha č. 1 k žádosti o vrácení čs. státního občanství, c. d.
- ¹⁹ Nezhodová, S.: Židovský Mikulov, Brno 2006, s. 400.
- ²⁰ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond MNV Mikulov (NAD 179), inv. č. 183.
- ²¹ Gedenkbuch 1919–1946, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond Archiv města Mikulova (NAD 98).
- ²² Hájek, L.: Památce Dr. Karla Jüttnera, Časopis Národního musea. Oddíl věd společenských, roč. 129 (1960), s. 77.
- ²³ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově (uloženo v Regionálním muzeu v Mikulově), fond Pozůstalost Dr. Karla Jüttnera (NAD 1465), neusp.
- ²⁴ Spis k osvědčení o československém státním občanství, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 614.
- ²⁵ Tamtéž.
- ²⁶ Tamtéž.
- ²⁷ Tamtéž.
- ²⁸ Příloha č. 1 k žádosti o vrácení čs. státního občanství, c. d.
- ²⁹ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond MNV Mikulov (NAD 179), inv. č. 183.
- ³⁰ Průvodce Okresním vlastivědným museem v Mikulově, c. d.
- ³¹ Zpráva o činnosti okresního musea v Mikulově v r. 1947, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 1169.
- ³² Tamtéž.
- ³³ Zpráva o činnosti okresního musea v Mikulově v druhé polovině r. 1953, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 1169.
- ³⁴ Zpráva o činnosti okresního musea v Mikulově v r. 1947, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 1169.
- ³⁵ Dopis Dr. Jüttnera z 6. 11. 1945, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond MNV Mikulov (NAD 179), inv. č. 183.
- ³⁶ Spis čj. 23.498/1-VII-47, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 1169.
- ³⁷ Průvodce Okresním vlastivědným museem v Mikulově, c. d.
- ³⁸ Zpráva Okresního vlastivědného musea v Mikulově, c. d.

³⁹ Životní dílo geologa prof. PhDr. Karla Jüttnera, c. d., s. 271–274.

⁴⁰ Dopis ze 17. 7. 1957, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově, fond ONV Mikulov (NAD 2), inv. č. 1169.

⁴¹ Brichtová, D.: PhDr. Karel Jüttner, Jižní Morava, roč. 19 (1983), sv. 22, s. 298.

⁴² Na tomto místě bych chtěla poděkovat oběma pamětníkům – paní Kateřině Králikové a emeritnímu řediteli muzea Miloslavu Zbořilovi za zajímavé a velmi přínosné vzpomínání a Stanislavě Vrbkové a Václavu Hortvíkovi za to, že mi ke spolupráci s těmito milými pamětníky dopomohli.

⁴³ Dopis Jar. Petrbocka ze 7. 8. 1959, Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově (uloženo v Regionálním muzeu v Mikulově), fond Pozůstalost Dr. Karla Jüttnera (NAD 1465), neusp.

⁴⁴ Životní dílo geologa prof. PhDr. Karla Jüttnera, c. d., s. 271.

Darja Kocábová

If it weren't for him, the chateau would still be burning...

The title quotes the only slightly exaggerated statement of the contribution of Dr. Karel Jüttner, the longtime curator and director of the Mikulov museum, renowned geologist and enthusiastic archaeologist. This year in December we mark the fifty years since his death. The life of this modest, intelligent, precise, and diligent man was anything but easy, for this honest scientist of German nationality lived in a Moravian border town with a German-speaking minority in the eventful period of the first half of the 20th century, which saw the founding of the Czechoslovak state, the rise of German nationalism in the Czechoslovak border regions, the expulsion of the original population before and after the war, and the arrival of a new population, who after the experience of the war often took a subjective and very unfriendly view of Germans. His inexhaustible enthusiasm for science and his love for Mikulov and the South Moravian region gave him the strength to overcome all obstacles, and today we can say that he achieved what he most wished for in his life: that his work would not be in vain. The Mikulov Regional Museum is proof of this.